

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

102. An sit valida confessio venialium, si aliquis non habeat dolorem, nec propositum cavendi de omnibus? Et an liceat confiteri illa, de quibus nec dolorem, nec propositum cavendi habet? Ex p. 11. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

hoc in
p. 100.
hu.
Resol. 5.
homo.
5.
Terminum.

vat, quod etiam notat Dicitur ubi sup. quod in ordine ad venialia non requiritur propositum vitandi occasiones proximas; hoc enim propositum requiritur solum quando permanentia in illis est illicita propter periculum. Ceterum si sit licita, quamvis inferat probabilitatem, aut moralem certitudinem novi peccati, non impedit propositum sufficiens; utpote quod requirit desiderium, & non spem abstinentie, & idem B. Petrus poterat conteri etiam cum revelatione de suo peccato futuro. Et hinc est, quod etiam in ordine ad mortalia licet aliquando non recedere ab occasione proxima, quia quando ille recessus est admodum difficilis, ut obligatio recedendi plus peccatorum inferret per violationem sui, quam impediret per sui observationem, propter quam causam neque tenemur vitare occasiones proximas venialium, neque mortalium vagè, quales possunt esse permanentia in militia, vel in aula, &c.

RESOL. CII.

An sit valida confessio venialium, si aliquis non habeat dolorem, nec propositum cavendi de omnibus. Et an liceat confiteri illa, de quibus nec dolorem, nec propositum cavendi habet? Ex p. 1. t. 7. & Miscell. 7. Res. 38.

sup. con-
ter. in
Resol. 100.
a. t. 7.
p. 100.
4. an. 1.
Resol. 100.
a. t. 7.
p. 100.
4. an. 1.
Resol. 100.
a. t. 7.
p. 100.
4. an. 1.

§. 1. Ad primum respondeo affirmativè cum Faund. in precep. Eccl. p. 2. l. 2. c. 1. n. 19. ubi ex Suarez sic ait: Ex hac doctrina sequitur veram facere confessionem illum, qui unum tantum veniale habet, illudque confitetur sine dolore, ac proposito efficaci emendationis ipsius peccati venialis, modo se accuset de aliis venialibus, aut mortalibus anteactis vitæ jam confessis, & de illis legitimum dolorem habeat, cum jam debitam materiam Confessori subiciat, & aliunde obex venialium non impediatur gratiam, seu effectum sacramenti. Ita ille, cui adde Layman lib. 5. tr. 6. c. 4. n. 19. & communiter DD. unde cum Aegid. Coninch de Sacram. disp. 2. dub. 14. n. 230. Notandum est triplex discrimen inter propositum requisitum ad remissionem peccati mortalis, & requisitum ad remissionem venialis.

sup. doctri-
na in
Resol. 100.
a. t. 7.
p. 100.
4. an. 1.
Resol. 100.
a. t. 7.
p. 100.
4. an. 1.

2. Primum propositum vitandi mortalia sicuti, & implinet contritio, vel attritio debet se ad omnia explicitè, vel implicitè extendere; propterea quod unum mortale sine alio remitti non possit, neque unquam hominis justificatio fieri, manente actuali, aut habituali effectu ad peccatum mortale, quippe cui gratia justificans per se, ac formaliter repugnat, sicuti docet S. Thom. 9. 86. art. 7. Alen. p. 4. q. 69. n. 10. Adrian. in 4. de Sacram. Pœnit. q. Quia jam ostensum; Contra vero nihil obstat, quin unum veniale homini remittatur, altero remanente, vel secundum habituale, & non retractatam voluntatem, vel etiam secundum actualem effectum, seu peccandi propositum; Ratio est, quia S. Thom. indicat 9. 87. art. 4. ad 3. Licet gratia sanctificans ad remissionem peccati venialis concurrat, tamen non expellit omne peccatum veniale, quandoquidem peccatum veniale in actu, & in habitu, consistere potest cum gratia sanctificante, non item peccatum mortale, sicuti supra etiam dictum fuit.

3. Secundum, Ad remissionem peccatorum mortalium requiritur propositum abstinentie ab omnibus non tantum in sensu diviso, sed etiam in sensu collectivo, itaut animus sit non tantum singulari, sed etiam omnia simul cum Dei gratia evitare. At verò ad remissionem peccatorum omnium venialium sufficit propositum vitandi singula in sensu diviso;

Tom. I.

Itaut nullum determinatè designari possit, à quo animus virtualiter saltem non abhorreat; non verò requiritur propositum vitandi omnia simul, & collectivè; itaut animus sit nunquam venialiter, ne quidem ex animi subreptione, peccandi, hoc enim sine specialissima Dei gratia, homini in hac vita impossibile est, impossibile autem non est voluntas, sive propositum. Ita etiam docet S. Thomas 9. 87. art. 1. ad primum.

4. Tertium propositum vitandi venialia necesse non est tam firmum, & efficax esse: itaut, eo perseverante, tam efficaciter moveatur homo ad declinandas peccati occasiones propinquas, & adhibendi remedia, quæ tum ad peccata, tum ad peccatorum occasiones vitandas aliquo modo necessaria videntur; sicuti moveri debet ex vero proposito vitandi mortalia. Cum enim peccatum mortale longè gravius animæ malum sit, quàm veniale; Idem homo multò majorem conatum adhibere tenetur ad vitanda mortalia, quàm venialia, consequenter verus pœnitens firmius, & efficacius propositum concipere debet ad mortalia, quàm venialium declinationem. Ex quo ulterius sequitur, facilius absolvi posse relabentes sæpius in eandem speciem peccati venialis, quàm mortalis, quod frequens ille relapsus non ita sit indicium defecti doloris, ac propositi ad eorum remissionem necessarij: quia provenire potest ex frequentia occasionum, à quibus removendi facilius aliquis excusari potest, quàm à remotione occasionum ducentium ad peccatum mortale.

5. Sed pro praxi difficultas in nostro casu est, an licitum sit peccata venialia, de quibus pœnitens non habet dolorem, explicare in confessione; nam sic videtur applicare materiam non sufficientem pro sacramento; Unde aliqui putant peccare mortaliter: Sed ego contrarium existimo, ex his quæ docet Joannes Pontius, qui in concordias hoc redigit. Et idem circa superius dicta in curs. Theolog. disp. 45. q. 3. concl. 5. num. 25. sic asserit: An quando aliquis confitetur venialia, ut consequatur gratiam sacramentalem, debeat dolere efficaciter de illis, & habere propositum firmum non cadendi iterum in illa?

6. Respondeo primò, quando nullum aliud peccatum confitetur, præter venialia, eum debere sub mortali dolore de aliquo, saltem ex illis efficaciter, & proponere emendam. Ratio est, quia sine tali dolore, & proposito non esset dispositus ad recipiendam gratiam sacramentalem, & consequenter applicaret data opera materiam insufficientem sacramento, & impediret effectum ipsius, & sic concurreret, ut frustra nec conferretur sacramentum; hoc autem est peccatum mortale, sicut esset peccatum mortale secundum omnes apponere aquam loco vini ad consecrationem, aut vinum loco aquæ ad baptismum, quia expositio voluntaria materiæ ineptæ sacramentis est gravissima injuria, nec alia fortassis ratione peccaret mortaliter, qui confitetur data opera aliqua peccata mortalia, omisis aliis Sacerdoti, ut impenderet ipsi absolutionem, quod secundum omnes est peccatum mortale.

7. Respondeo secundò, eum, qui confitetur aliqua peccata venialia cum dolore efficaci de ipsis, & proposito emendatæ, & confiteretur alia sine dolore, aut proposito tali, si id faciat, ut absolvatur ab omnibus, peccare mortaliter ob rationem jam dictam; quia applicat materiam non sufficientem sacramento; sicut peccaret mortaliter, qui apponeret unam hostiam non triticeam simul cum hostiis triticeis consecrationi. Si verò illa confitetur, non ut absolvatur ab illis in sacramento, sed ob aliquam majorem confusionem

Sup. doctri-
na contenta
in hoc §. le-
ge §. ult. Res.
3. not. primæ
huius Res. &
in aliis si eâ
perlegis à
principio.

Sup. hoc su-
prà §. Quod
verò Resol.
98. sed lege
eam à prin-
cipio, & Res.
100. & ex
Resol. 101. §.
Verum, verè
Ex quo &
infra in fin.,
§ 1. Res. 145.

NTON
Opera
om. 10 II
E III

fusionem sui, aut ut recipiat instructionem aliquam à Sacerdote, ratione cuius possit induci ad dolorem de ipsis, & propositum ea vitandi, non peccat illo modo, sicut non peccaret ex natura rei, qui ornatus causa deauraret Hostiam consecrandam ex aliqua parte, modo non vellet aurum illud consecrari.

8. Per quam resolutionem conciliari possunt fortassis Auctores, quorum aliqui dicunt, quod sit peccatum mortale confiteri talia venialia, & alij, quos sequitur Cardinalis Lugo, putant, quod non sit peccatum mortale. Hæc utque Pontius.

RESOL. CIII.

An possit quis, si non habet peccata mortalia, confiteri in genere, v. g. se commississe peccatum contra Castitatem?

Et quid si tunc aperiat simul aliqua venialia in specie? Et observatur, quod si quis peccata non habet mortalia, sed venialia tantum, non sat sit, ut dicat in generali se venialiter peccasse, peccatorum tacita specie, sed ut unicum explicet saltem oportet, in specie peccatum, v. g. mendacij, furti, &c. dato ad venialium homo non teneatur confessionem; nam supposito ea confiteri velit, saltem unum in specie explicare oportet, suppressis aliis? Ex p. 1. r. 7. & Miscell. 7. Rel. 35.

§. 1. **H**anc questionem præter alios pertractat Ludovic. Caspenl. in *curf. Theol. tom. 2. tr. 24. disp. 4. sect. 18. n. 158.* ubi sic ait; Difficultas tamen est de eo, qui non habet conscientiam peccati mortalis, an sufficienter confiteatur explicans aliquod peccatum vite antea facta in genere, v. g. acculo, quod in superiori vita sæpius contra castitatem graviter deliquerim. Et quidem si tunc aperiat simul aliqua venialia in specie, v. g. verba otiosa, mendacia levia, de quibus probabiliter credat esse attritum; non est dubium, quin censeretur debeat sufficiens confessio, & impendi debeat absolutio. Itaque difficultas est: An in homine conscientiam lethalis non habente, sufficiens, & licita sit ista confessio: Acculo quod olim graviter per incontinentiam peccaverim? Suar. *disp. 23. sect. 1. existimat partem affirmantem speculative tantum posse defendi, non verò practice propter materiam incertitudinem, ac proinde supposito quod aliquis velit confiteri, debere aliquod peccatum, saltem veniale, in particulari exponere; si verò necessitas urgeret, vel id fieri non posset, addit peccatum in genere explicatum, v. g. mendacia, vel verba otiosa vite antea facta, fore materiam sufficientem.*

2. In primis oritur, confessionem illam si bona fide fiat, validam esse, & vero Sacramento sufficere, quia non est de necessitate Sacramenti, sed præcepti explicare speciatim in confessione peccata, ut patet in moribundo, vel ignaro linguæ, qui nullum speciale possunt explicare peccatum, & ex libitis confessionis signis valide absolvuntur. Dices illud habere locum urgente necessitate, & non aliàs. Contra, quia neque citra necessitatem illa explicatio est necessaria in confessionibus omnino spontaneis, sicut nec explicare numerum peccatorum, quod videmus fieri apud pios, & doctos, qui confitentur de verbis otiosis, de mendaciis levibus in genere vite antea facta; nullum ex eiusmodi peccatis particulare, nullumvè eorum numerum exponendo, quas confessiones docti, & pij Confessarij approbant.

3. Secundò opinor, prædictam confessionem per

se loquendo, licitam esse, & colligitur ex eodem Valquio. Et probatur ratione adducta, quia non magis requiritur ad hoc Sacramentum ut exponatur peccatorum species, quam numerus: sed exponere numerum non est necessarium, ut vidimus, & est praxis, & usus piorum, & DD. ergo. Deinde, quia si peccat, species in confessione voluntaria deberet exponi, esset, ut confessario notus esset penitentis status; at hæc ratio solum habet locum in confessionibus necessariis. Nam in liberis, sicut liberè se exponit reus iudicandum de tali peccato in genere: quare sicut istud in summa necessitate, & validè, & licitè exponitur, & absolvitur: sic etiam in summa confitendi libertate. Unde licet juxta Trident. species, & numerus peccatorum exponi debeant, hoc intelligendum est de confessione necessaria, non verò de libera.

4. Dices, ex hac doctrina sequitur, quod hæc confessio sufficere, & licebit, acculo, quod olim graviter peccaverim, vel etiam ista; acculo quod olim peccaverim. Respondetur, quod et si speculative videatur concedendum consequens, non tamen practice; quia est contra totius Ecclesiæ consuetudinem; & hæc omnia docet Caspenlis ubi supra.

5. Observat tamen ex Bonacina Possentius in *re-col. q. mor. ver. confes. Sac. n. 49.* quod si peccata non habet mortalia, sed venialia tantum, non sat est ut dicat in generali, se venialiter peccasse, peccatorum tacita specie, sed unicum explicet saltem oportet peccatum in specie, v. g. mendacij, vel furti, &c. dato ad venialium homo non teneatur confessionem, nam supposito ea confiteri velit, saltem unum in speciali explicet oportet, suppressis aliis.

RESOL. CIV.

An, ut quis integrè confiteatur veniale peccatum, possit explicare complicem? Ex p. 1. r. tract. 4. & Misc. 4. Refol. 41.

§. 1. **A**ffirmativam sententiam contra Eminentiſſ. Cardin. Lugo tenet novissimè Pater Verricelli in *q. mor. tr. 8. q. 19.* quia, ait ille, qui libet habet jus, ut sua venialia peccata integrè confiteatur: ergo licitè utitur jure suo, quamvis inde per accidens, sequatur infamia proximi.

2. Respondet Lugo n. 397. hoc argumentum continet petitionem principij, & supponunt probandum, nam de hoc ipso est questio: An penitens habeat jus ad infamandum complicem, & per consequens an id faciens utatur jure suo?

3. Contra, tunc contineret petitionem principij: quando idem esset confiteri integrè, ac complicem infamare; sed ista diversa sunt, & separabilia; nam potest esse integra confessio sine infamia, quia ignotus, vel nota ejus perversitas Confessario; ergo rectè arguitur, habere jus ad integrè confitendum ex qua confessione per accidens sequitur infamia complicis; ergo possum uti jure meo, non curando, sed permittendo, quod inde per accidens sequatur proximi infamia; sic communiter DD. docent: Mulierem posse uti jure suo, ne videatur inurbana domo exire, & permittere peccatum eam depereuntis; sic possum uti jure meo petendo Sacramentum à Parocho, & permittere peccatum ipsius, quem scio indignè ministraturum.

4. Probatur secundò, possum ob notabile lucrum temporale, ad quos jus habeo, manifestare occultissimum proximi peccatum: verbi gratia, frater meus